

آبونه شراطی : هریر ایچون
سنه لکی (۴۰۰) آلتی ایلی
(۲۲۵) ممالک اجنیه ایچون
سنه لکی (۴۰۰) ، آلتی آیلنی
(۲۵۰) غروشدور .

نسخه سی ۷،۵ غروشدور .
سنه لکی ۵۲ عددور .

اداره خانه : باب عالی چاده سنده
رشید افندی خاندنه

اخطارات
آبونه بدلی پشیندر .

مسلكه موافق آثار مع المنونیه
قبول اولتور . درج ایدله بن
یازیلر احاده اولتماز .

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

کتابخانه
مکتوبلرک
امضاری واضح
واوقوناقلی اولسی و آبونه
صره نومروسنی محتوی
بولونسی لازمدور

ممالک اجنیه ایچون آبونه
اولانلرک آدرسلرینک
فرانسزجه یازلسی رجا اولتور .

یاره کوندردیکی زمان نهیه
داثر اولدینی بیلدیرلسی
رجا اولتور

۱۳۳۰

صاحب و مدیر
اشرف ادیب

باش محرر
محمد ماکف

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

ازدواج مؤسسه اجتماعی

نکاحك فوائد و محسناتی . انسال بشریه نك بقاسی ، انسالك ضیاعدن وقایه سی ، تنشیط قلبه ، استراحت بدنی بی تأمینہ ، برآشیانہ مسعودیت تأسیسنہ خدمتی ، مجاہدہ حیاتی بی تزیدہ وسیله اولاسی - نکاح حقندہ کی ترغیبات شرعیہ - مهر و ولیہ خصوصندہ اسرافاتدن توقی ایدله سی .

۲

نظامك فوائد و محسناتی :

احیاء العلومده و سایر اخلاق ، فقه کتابلرنده محرر اولدینی اوزره نکاحك دینی ، دنیوی برچوقق فوائد و محسناتی وارددر . ازجمله :

۱ - نکاح انسال بشریه نك بقاسی کافلددر .
۲ - نکاح ؛ انسال بشریه نك محافظه سیله هیئت اجتماعی نك اضاعه انسالدن وقایه سی مستلزمدر .

۳ - نکاح ؛ تنشیط قلبه ، استراحت بدنی بی تأمینہ خادمدر . معلومدر که انسانلر باشادجه متبادیاً چالشمغه ، فعالیت ابرازینه محتاجدرلر . حال بو که بویله علی الدوام واقع اولان سعی و غیرت ؛ انسانك حواسنی یوزار ، نشوؤ مساعیسنی تعطیله سبب اولور . نته کیم امام علی کرم الله وجهه حضرتلری : (روحوا القلوب ساعة فانها اذا اكرهت عمیت) بویورمشلددر ؛ یعنی قبلر کزی برمدت دیکنلدیریکزه ، راحت ایندیریکزه ، چونکه جبر و اکراهه اوغزارسه کندیسنه ، اوصاح کلیر ، کورلانیر ، آرتق کندیسندن استفادہ اولوناماز .

بناءً علیہ انسان وقت و وقت ترویج نفسه ، تنشیط قلبه ، تعب قوایی ازاله بی محتاج اولدیغندن بو خصوصده کی احتیاجاتی آنجاق عالمه سی آره سنده ، رفیقہ حیاتی نزدنده تطمین ایدہ بیلیر ، باشقه صورتله تطمین ایدہ مز .

غیر مشروع صورنده یا بیلان انستلرک نه الیم نه زهر آلود نتیجه لر ویردیکی ایسه دانما کورولمکده در .

۴ - نکاح ؛ برآشیانہ مسعودیت تأسیسنه باعث ، اموریبیتیه نك حسن تمشیت و تنظیمه خادمدر .

شبهه یوق که انسانلر تأسیسنه موفق اولدقلری برر کاشانه ازدواج سایه سنده بختیار اولورلر . بر ارکک صالح بر رفیقہ به نائل اولدججه خواه سی داخلنده کی اموری باللذات رؤیت ایتک مجبوریتنده بولونور ، بویله بزکلفی درعهده ایتسی ایسه آنک خارجهده کی معاملاتی سکتہ دار ایدر . حال بو که صالح ، وظیفه شناس برر رفیقہ حیات ایله یاشایان از ککله خارجهده کی ایشلرنی اداره به حصر اوقات ایدرک مسلک لرنده ترقیانه نائل اولورلر ، رفیقہ لری ده اویشلرنی کورده رک آنلرک یوکلرنی

تخفیف ایدرلر ؛ زوجین آره سنده وقوع بولان بو تقسیم وظائف نتیجه سنده ده سعادت طائله تجلی ایدر طورر .

۵ - نکاح ؛ انسانلرک دها زیادہ مجاہدہ حیاتی ده بولونمالرینه وسیله در . شبهه ایدیه مز که متأهل اولانلر ایله اولمایانلرک ابرازینه محتاج اولدقلری فعالیت حیاتیه مساوی اولاماز . برر طائله صاحبی اولان ارککله کندی رفیقہ لرینک ، چو جوقلرینک معیشتلرنی تأمین ایچون کیجه و کوندوز چالیشیرلر ، بودائی مساعی - افراد طائله نك سعادتنه بادی اولاجنی ایچون - کندیلرینک نشوؤ فعالیتنی تزید ایدر ، مزاحم حیاتی بی اقتحام خصوصندہ یأس و قنوره گرفتار اولمازلر ، هر کون باشقه بر قوت ایله ، باشقه بر انشراح ایله شهره . مساعیده دوام ایدر کیدرلر ، بونک نتیجه سنده منسوب اولدقلری هیئت اجتماعیه ترقی ایدر ، اسباب رفاه و عمرانه نائل اولور ، باشقه ملتلر ایله اقتصادی ، سیاسی ساحه لرده رقابت ایدہ بیله جک بروضعیتده بولونور .

نظام حقندہ کی ترغیبات شرعیہ :

نکاح ؛ شرع انور نظرندہ بک زیادہ مرغوب و ممدو حدر . فرقان حکمیده : (وانکحوا الایمی منکم والصالحن من عبادکم و اما آنکم ...) بویورمشلددر که « سزندن زوج و زوجہ سی بولونمایانلری و کوله و جاریه لر یکزدن صلاح حال ایله متصف اولانلری اولدیریکزه ، اگر اونلر فقیر ایسه لر الله تعالی فضل و کرمیله کندیلرنی غنی قیلار ، الله تعالی واسعدر ، علیمدر ، مألنده در .

بو آیت جلیله مسلمانلر ایچون بر ترغیب سبحانیدر ، فقیر اولدقلری حالده تاهل ایدنلرک فضل الہی به مظهر اولاجقلرنی تبشیر ایدیور ، آرتق فقیر الحال بولوندیغنی بهانه ایدرک تاهلی ترک ایتک ناصل طوهری اولابیلیر ؟

شبهه ایدیه مز که چوق کره ازدواج بر کاتبه آهنگ معیشت دوزه لیر ، زوجک شوق مساعیسی آرتار ، قادینک سعی و غیرتیله خانه نك انتظام و معموریتی یولنه کیرر ، چوق دفعه ازدواجک ثمرات نافعه سنندن اولان اولاد یوزندن ابون ؛ وسعت معیشته ، سعادت حیاته ، ابقای نامه موفق اولور .

علیه اکل التحیات افندیمز احتیاجندن شکایت ایتکده بولونان بر ذاته « زوج ایتلیسین » دییه توصیه بویورمشلددر .

« فقیرلک قورقوسیلہ اولنکی ترک ایدن بزندن دکلددر ، مألنده بولونان (من ترک التزوج مخافة العیلة فلیس منا) حدیث شریفی ده آرتق بو خصوصده فضله سوز سولمکه حاجت بیراقاز .

سنن ابن ماجه ده : (النکاح من سنتی فمن لم یعمل بسنتی فلیس منی) حدیث شریفی مسطوردر که « نکاح بنم سنتمدر ، بنم سنتمله عمل ایتمین بندن دکلددر ، دیکلددر .

آرتق ہر مسلم ایچون لازمدرکہ مجرد رسول عالیشان افدیمرک سنت سنیه لرینه آباع ایتک وملت اسلامیہ تک افرادینی تکشیرہ، قوتی تزئیدہ خدمت ایلک مقصدیلہ تاهل ایدہرک خیرالحلقہ نائلینتی خلاق کریم حضرتلرندن تمی ایلسین .

نکاح خصوصندہ کی بوقدر ترغیبات شرعیہ رغماً مع الناسف ینہ مسلمانلر آرسندہ وقتیلہ تاهل ایتمین بر چوق ذوات بولونمقدہ در .
بودہ مختلف اسبابدن نشئت ایدیور، بوسیلرندن بری دہ قدر معروفدن زیادہ مهرتسمیہ سیلہ لزوملی ، لزومسز برطاقم کفترلہ میدان ویرلہ سیدر .

مهر و ولیمہ خصوصندہ اسرافاترہ نوقی ایلمسی :

معلوم اولدیننی اوزرہ نکاح شرعی ؛ مہردن خالی اولہمازہ مہرک لزومی : (واخل لکم ماوراء ذلکم ان تبتغوا باموالکم) آیت جلیلہ سیلہ ثابتدر .

فتح القدیردہ وسائر کتب فقہیہ مزیدہ مذکور اولدیننی وجہلہ مہرک اقل مرتبہ سی امام مالک حضرتلرینہ کورہ ربع دینار ، امام نحی عندندہ قرق ذرہمدر . امام شافعی و امام احمد حضرتلرینہ کورہ بیعدہ ثمن اولمایہ صالح اولان ہرشی مہر اولمایہ دہ صالحدر . ائمہ حنفیہ عندندہ ایسہ اون درہم کموشدر ، ولوکہ مسکوک اولماسین ، بوندن آرز مہر اولاماز . فقط مہرک حد اعظمیسی معین دکلدر ، طرفین بالرضا ایستہ دکلری قدر مہر تسمیہ ایدہ بیلیرلر ، آنجاق مہرک بک فضلہ اولماسی شرعاً ممدوح دکلدر . بحر رائقدہ مذکور اولان بر حدیث نبویدہ : (خیر نسائکم احسنن وجوهاً واخفهن مهوراً) بویورلمشدرکہ «قادیئلریکزک الکخیرلیسی وجہاک کوزل، مہراً الکخیف اولانلریدر» مآلندہ در .

کتب اخلاقیہ مزیدہ : (من برکۃ المرأة سرعة تزوجها وسرعة رحما الى الولادة ويسر مهرها) دیبہ محرردرکہ « بر قادیئلک وقتیلہ اولنہسی ، وقتیلہ کہہ قالماسی ومہرینک قولایلقلہ ادا اولونوبیلہ جک بر مقداردہ بولونماسی اول قادیئلک یمین وبرکتندن معدوددر ، دیمکدر .

دیگر بر خبردہ دہ : (اعظم النکاح برکۃ ایسرہ مؤنۃ) وارد اولمشدرکہ « نکاحک فیض وبرکتجہ الکبویوکی کفت ومصرفجہ الک آرز، الک قولای اولانیدر ، مآلندہ در .

مع هذا نکاح بر امر خطیردرہ شانہ اعتنا لازم اولدینندن تسمیہ ایدیلہ جک مہرک بک عادی برشی اولماسی دہ مہرک لزومندہ کی حکمت شرعیہ ایجاباتنددر . ہر شیدہ اولدیننی کی بو خصوصندہ دہ افراط و تفریطدن قاجینالیدر . بک قیمتسز اولان برشیتک مہر تسمیہ ایدیلہ سی حسب العادہ طرفینک عزت نفسنہ طوقونور، موقع اجتماعیسیلہ متناسب اولماز وبالخاصہ قادیئلک حیات آتیسنہ سوہ تاثیر ایدہ بیلیر .

بر حدیث شریفدہ دہ : (من احب فطرتی فلیستن بسنی وان من سنی النکاح) وارد اولمشدرکہ « بنم فطرتی سوہ بنم سنتمہ سالک اولسون ، سنتمدن بری دہ شبہ یوق کہ نکاحدر ، مآلندہ در .

دیگر بر حدیث شریفدہ دہ : (ثلاث من سنن المرسلین النکاح والتعطر وحسن الخلق) بویورلمشدر ، یعنی « اوج شی پیغمبران ذیشانک سننلرنددر . اولنردہ نکاح ، تعطر ، حسن خلقدن عبارتدر .

بر حدیث نبویدہ : (اذا تزوج الرجل فقد استكمل نصف الدین فلیتق الله فی النصف الباقی) شرفوارد اولمشدرکہ « بر مسلم اولدیکی وقت دینک نصفی استکمال ایتمش اولور ، آرتقی باقی نصفندن دہ جناب حقندن صاقینسین ، اتقا اوزرہ بولونسون ، مآلندہ در .

صحیح بخارینک باب النکاحندہ وسائر کتب احادیثدہ مذکور اولان : (جاء ثلثة رهط الى بيوت ازواج النبي صلى الله عليه وسلم ...) حدیث شریفی شو مآلندہ در : اوج ذات خانہ سعادتہ کلوب بنی عالیشان افدیمرک نہ قدر عبادت و طاعتلہ اشتغال بیوردیننی تحقیق ایتدکدن صوکرہ « بز زودہ علیہ الصلاة والسلام افدیمر زودہ ا » جناب حق اونک ہم کچمش ہم دہ کلہ جک بوتون کنہلرینی مغفرت بویورمشدر . (یعنی بالفرض حضرت پیغمبردن بر کنہ سادراولاجق اولسہ جناب حق آتی عفو بویورر ، اولیہ اولدیننی حالہ رسول اکرم حضرتلری ینہ شو قدر عبادت و طاعتلہ مشغول اولیور) دیدیلر ؛ ایچلرندن بری ، « بن بوتون کیجہ نماز ایلہ مشغول اولہیم » دیدی ؛ دیگر بری دہ ، « بن هرکون اوروج طوتایم ، اصلا افطار ایتیم » دیبہ قرار ویردی . اوچنجیسی دہ ، « بن قادیئلرندن عزت ایدہرک ابدیاً تزوج ایتیم » دیبہ ترک تاهلہ عزم ایتدی . متعاقباً رسول اکرم صلی اللہ تعالی علیہ وسلم افدیمر تشریف ایدہرک بویوردیلرکہ : « شویلہ شویلہ دینلرسز میسکنز ؟ اللہ یمین ایدرم کہ جناب حقندن بنم خوف و اتقام دہا زیادہ در ، بونکلہ برابر بن اوروج دہ طوتار ، افطاردہ ایدرم ، نمازدہ قیلار ، اویقودہ اویورم ، قادیئلری دہ تزوج ایدرم ، بنم سنتمدن اعراض ایدن بندن دکلدر . »

بو حدیث شریف کوستریبورکہ مسلمانلرک ہم دینلرینہ ، ہم دہ مشروع صورتدہ دنیالرینہ چالیشلری منسوب اولدقلری دین حکمت قرینک ایجابات عالیہ سنددر .

علیہ الصلاة والسلام افدیمر بر حدیث شریفلرندہ : (تساکوا تکثروا فانی اباهی بکم الامم یوم القیمۃ) بویورمشدرکہ « ای اتم ا . تاهل ایدوب چو فالیکز ، چونکہ بن یوم قیامتدہ سزک کثرتکنزلہ سیئر امتلرہ مباحاندہ بولونورم ، مآلندہ در .

بو حدیث نبوی دہ کوستریبورکہ دین اسلامدہ نکاحک مرغوب اولماسی اسبابندن بری دہ افراد مسلمینک تزایدینہ وسیلہ اولماسی جہتیدر .

بدایعدہ مفضلاً بیان اولندیفی اوزرہ : نکاح برطاقم مقاصدہ بناءً مشروع قیلنمشدرکہ بومقاصدک حصولی آنجاق نکاحک دوام وثباتیلہ قابل اولور . نکاحک دوام وثباتی ایسہ نفس عقد ایلہ مهرک وجوبنہ وابستہ در . چونکہ بعضاً زوجین بینندہ وحشت وخصونت کبی بعض اسباب سرزده ظهور اولابیلیرکہ بونلر زوجی طلاقہ سوق ایدر . اگر نفس عقد ایلہ مهر واجب اولمایاجق اولسہ زوج ، ظهور ایدن جزئی بر خشونتہ بناءً رابطہ نکاحی ازالہ ایتمکدن چکنمز . زیرا بو تقدیردہ مهرک لزومندن خوف ایتیمہ جکی جہتلہ ازالہ زوجیتدن تخاصی بہ لزوم کورمز . بو حالده نکاحدن مقصود اولان فوائد فوت اولمش اولور .

مع مافیہ نکاحدن بکلہ نیلن مصالحک حصولی بین الزوجین موافقتہ متوقفدر ، بو موافقت ایسہ زوجہ نک زوجی نزدندہ معزز و مکرم اولماسیلہ حاصل اولور . حال بوکہ اولدقہ اہمیتلی برمالہ توقف ایتمکسزین زوجک زوجہ سنہ طریق وصولی منسد بولونمادقہ بو معززیت تحقق ایدہ من . مشکلات ایلہ الہ ایدیلن بر شینک محافظہ سنہ زیادہ سیلہ اعتنا اولونور ، بالعکس قولایلقلہ الہ ایدیلہ نیلن بر شینک اوقدر قدری بیلنہ میہ چکندن امساکنہ لاثقیلہ اعتنا اولوناماز .

فی الحقیقہ بویلدر . فقط مهرکک زیادہ اولماسی برطاقم محاذیردن سالم دکدر . قدر معروفدن زیادہ مهر تسمیہ سی تاهل ایدرکک بر ارککک آغیر بر یوک آلتندہ قالماسنہ ، سرمایہ معیشتک آزالماسنہ سبب اولور و بر جوق ارکککک وقتیلہ ازدواج ایدہ ملربنہ سببیت ویرر . بو حال ایسہ منافع فردیہ واجتماعیہ منافی اولدیغندن شایان تصویب اولاماز . بو خصوصندہ اک طوغری ، اک متبصرانہ بر صورتدہ حرکت ایدلک ایستہ نیلیرسہ کفائت مسئلہ سنہ دقت ایتلی ، زوج ایلہ زوجہ آرسندہ سنأ ، اخلاقاً ، موقعاً برمناسبت بولونماسنہ اعتنا ایلیدر . یوقسہ مجرد مهرک فضلہ بر مقداردہ بولوناسی نکاحک دوامنہ هر وقت مدار اولاماز . بلکہ بوجہت عرض اولوندیفی اوزرہ سن تزوجی تأخیر ایدر ، تزوج ایدنلرکدہ مدت مدیدہ جمعیت یابامہ ملربنہ سبب اولور . بر جوق متاهل کیمسہ لرکدہ آغیر آغیر بورجلر آلتندہ قالمالربنہ سببیت ویرر .

واقعا نکاح خصوصندہ بوج یا بقدن اوقدر تخاصی بہ محل یوقدر . بویلہ خیرلی بر امر ایچون حسن نیتلہ یابیلان بوجی ادایہ جناب اللہ موفقیت احسان بویورور . نته کیم : (ثلاثة حق علی اللہ عونہم المجاهد فی سبیل اللہ والذاکح یستعفف عن محارم اللہ والمکاتب یریدالاداء) بویورلشدر . یعنی اوج کیمسہ واردرکہ کندیلربنہ البتہ جناب حق یاردیم ایدر ، اولردہ اللہ یولندہ مجاہدہ ایدن ، محرماندن نفسی صیانت ایچون تاهل ایلہ بن کیمسہ لرلہ بدل کتابی ویرمک ایستہ بن مکاتبدر . فقط مجرد کوستریش ایچون زائد مصرفلر اختیار ی و بو مصرفلری یایق ایچون آلتندن قولایلقلہ قالمایہ جق مقداردہ استقراض یایلماسی بہ

هیچ بوجهلہ موافق اولاماز . بوج آلتندہ ازیلن برارکک عائلسنی مسعود ایدہ من ، بوجهق قیز طرفی دہ دوشونہ رک هر حالده دامادلری اولاجق کیمسہ بہ تسهیلات کوسترملیدرلر .

نہایہ المحتاجدہ وسائرہ دہ بیان اولندیفی اوزرہ عمر بن الخطاب حضرتلری برخطبہ لرندہ حضارہ خطاباً : (لاتغالوا بصدائق النساء فایہا لوکانت مکرمۃ فی الدنیا اوتقوی عنداللہ کان اولی بہا رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم) دییہ اخطار بویورمشدری ، یعنی قادینلرک مهری بک زیادہ یابمایکمز ، بوخصوصدہ حددن تجاوز ایتیمہ یکمز ، اگر تزید مهر دنیادہ برصیت ، اللہ تعالیٰ نزدندہ تقوانن معدود اولسہ ایدی بوکا اک زیادہ رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم افندیمز لائق اولوردی ، حال بوکہ پیغمبر ذیشان افندیمز ازواج مطہراتک مهرلری اوقدر زیادہ قیلنمشدر .

شرعاً الاسلام شرحندہ محرر اولدیفی اوزرہ رسالتآب افندیمز ازواج طاهراتنہ بشریوز درهم مهر تسمیہ بویورمشدری . یالکن امہات مؤمنیدن «ام حبیبہ» رضی اللہ تعالیٰ عنہا ایچون درت بیک درهم ویادرت یوز دینار مهر تسمیہ اولونمشدر . فقط بومبلنی نبی طایشان افندیمز بر خدمت احترامکارانہ اولق اوزرہ نجاشی کندی مالندن ویرمشدر .

چونکہ ام حبیبہ والدہ من اولجہ زوجی بولونان عیداللہ ایلہ برابر شرف اسلامہ نائل اولاق حبشہ مهاجرت ایتمشدری . بعدہ عیداللہک وفایلہ مشارالہا طول قالمش اولدیغندن اورادہ نجاشینک سرایندہ پیغمبر ذیشان افندیمزہ بالوکالہ تزویج اولومش ایدی .

ولیمہ ، یعنی دوکون ایچون آنخاد اولنان ضیافتہ کلنجہ بوضیافت اکثرعلمایہ کورہ مستحدر ، یالکنز عقد نکاح زمانندہ ویابعد الزفاف ویریلیر . بعض ذواتہ کورہ هم عقد نکاح زمانندہ هم دہ زفافدن صوکرہ ویریلیر . بوضیافت ؛ مختار اولان قوله نظراً زوجک حالہ ، قوہ مالیه سنہ کورہ یابیلیر ، زوجک طاقی فوقندہ مصرفلر اختیار ایدلہ سی اصلاً موافق دکدر . نته کیم ایوم بملکشمزک بر جوق یرلندہ بوکی اسرافانہ میدان ویرلمکدہ در .

کتب سیردہ اسہانت ابی بگردن (رضی اللہ تعالیٰ عنہا) مریدرکہ عصر سعادت قرین نبویدہ فاطمہ الزہرانک ولیمہ سندن پارلاق برولیمہ یابیلنمشدر . مشارالہانک دگونندہ ویریلن ضیافتدہ بر مقدار آریہ اککی ایلہ بر آرزوما بر مقداردہ حیس - یاغ ویغورت ایلہ خرماندن یابیلیر برطعام - احضار ایدلشدری .

شوکادہ دقت ایتیمہ لیدرکہ نکاح بر سنت سنہ اولدیغندن تشکل ایدرکک مائلہ حقندہ یرکت وسعادتہ وسیلہ اولور . آرتق ولیمہ هنکامنندہ بر طاقم مناہی وملاہی بہ میدان ویررک بو برکت وسعادتک نکبت وشاننہ مبدل اولماسنہ سببیت ویرمہ ملیدر .